

Vesihuollon rakennemuutos

Vesihuolto 2019 –päivät
Jyväskylä 15.5.2019
Minna Hanski, MMM

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

1

Kuntatekniikka

ROTI 20 paras ha

TEKOÄLY | Karla Kempas | 27.9. klo 09:25

Puhtaan veden riittävyys huolestuttaa maailmalla - Tampereella vedenpuhdistukseen haetaan tehoa tekoälyllä

**Vesi
kasv**

Maa- ja metsä
TIEDOTE

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

2

2

Pikkukaupungin onnettomuus ravisteli koko Suomea

Eveliina Heikkilän koko perhe sairastui saast rajuun ripuliin ja kuumeeseen. Eveliinalla tau selkärankareuman. Nokian vesikriisin muiste edelleen arka paikka.

Nokian vesikriisi: jäteveden sairastuttamilta lapsilta löytyi pahimmillaan seitsemän taudinaiheuttajaa

Tuoreen väitöstutkimuksen mukaan Nokialla vuonna 2007 jäteveden saastuttama juomavesi aiheutti poikkeuksellisen vaikeaoireisia ja pitkäkestoisia tauteja. Yli sata lasta joutui sairaalahoitoon.

Kotimaa 11.1.2016 klo 17:09

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Äänekosken vesikriisistä syytteet kahdelle

Kihlakunnansyyttäjä on nostanut syytteen kaksi syytettä tapauksesta, jossa jätevesi ja puhdas vesi sekoituivat Äänekoskella.

Äänekoski 2.10.2018 klo 14:29

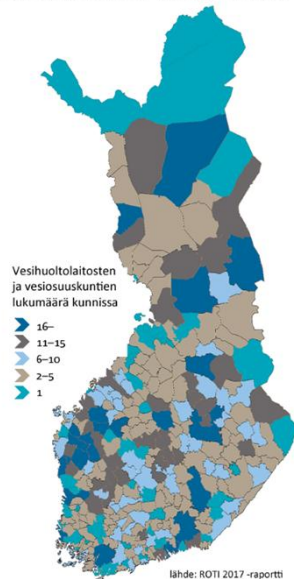

Nousiainen ajautui sekasortoon vesikriisin jälkeen – ”Eihän meillä ole ketään johtoryhmästä jäljellä”

3

Vesihuoltolaitosten talous- ja henkilöstöresurssit

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Vesihuoltolain mukaisia vesihuoltolaitoksia n. 1100

Monissa laitoksissa ”tuurilla mennään”

- Osaamisvaje suuri
- Verkotiedot puutteelliset
- Investointeihin ei varauduta
- Riskejä ja kriittisiä asiakkaita ei ole kartoitettu
- Ulkopuolisia palveluja ei käytetä
- Lakisääteisiäkään velvoitteita ei täytetä

4

4

Ajatuksia vesihuollon uudistumisen tarpeesta

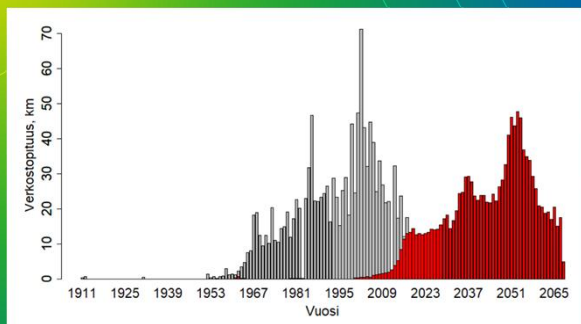
#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Viimeisimmät selvitykset:

- Vesihuollon suuntaviivat 2020-luvulle (VVY, Kuntaliitto, MMM, YM, STM 2017)
- Tulevaisuuden kestävä vesihuolto – ennakointi, ohjaus ja järjestäminen (VNTEAS-hanke 2018)
- Rakennetun omaisuuden tila ROTI 2019 –raportti 19.3.2019 (RIL)

5

Vedenjakeluverkoston verkostopituudet rakennusvuosittain (harmaa) ja arvio saneerausten ajoittumiselle (punainen) tarkastellulla 10 laitoksella

Lähde: VNTEAS 2018

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Vesihuollon omaisuuden hallintaa parannettava

- Vesijohtoja 100 000 km - 6 % erittäin huonossa kunnossa
- Viemäreitä 50 000 km - 12 % erittäin huonossa kunnossa

lähde ROTI 2019

- Suurin osa verkostoista pienillä ja keskisuurilla laitoksilla
 - Vedenjakeluverkosto 80%
 - Viemäriverkosto 70 %

lähde: VNTEAS 2018

6

6

Tulevaisuuden kestävä vesihuolto (VNTEAS 2018), etenemispolku

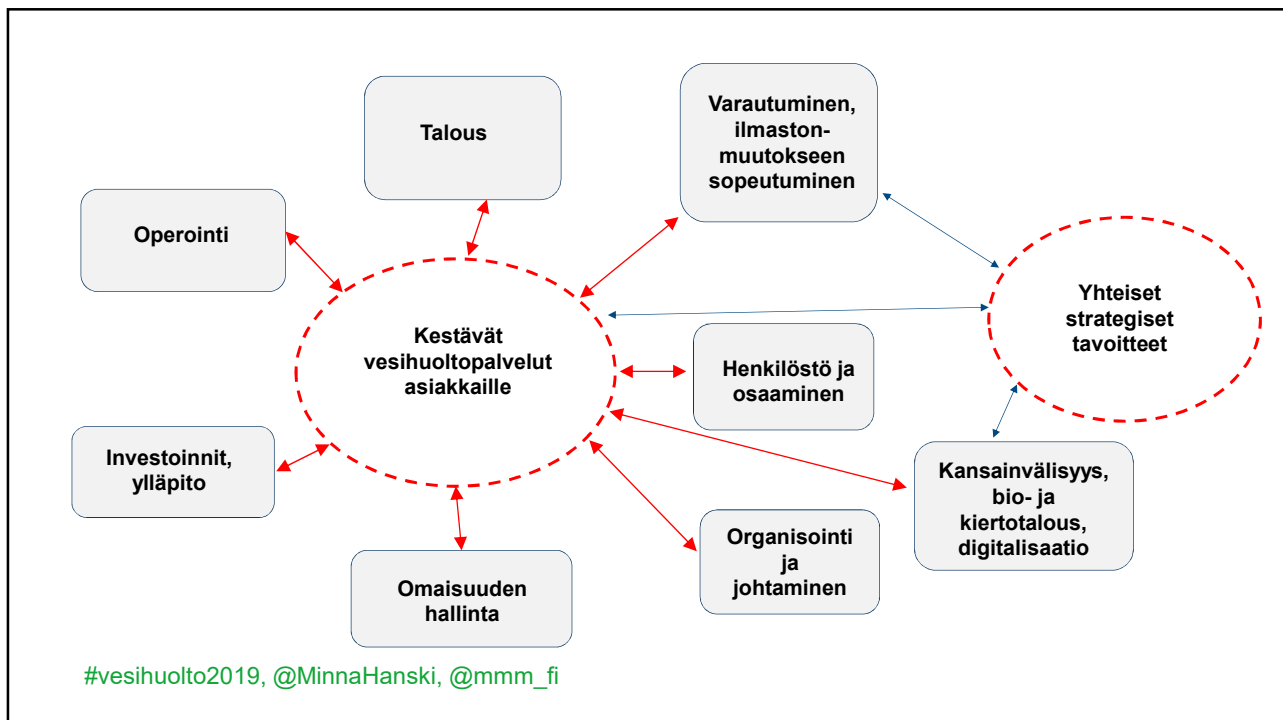
- 1. vaihe (5-10 v): informaatio-ohjaukseen liittyvät ohjauskeinot
 - Tiedonhallinnan kehittäminen
 - Tiedotuskampanjat
 - Valvonta
 - Lakisääteinen saneeraussuunnitelma
 - Pätevyysvaatimukset
 - Häiriötilannesuunnitelmien minimivaatimukset
- 2. vaihe (10-20 v): kohti isompia yksikkökokoja
 - Vesihuollon selvilläolo- ja kehittämisvastuut kuntien yhteisille yhteistoiminta-alueille
 - Yläraja tuloutuksille
 - Valvojen roolin vahvistaminen
- 3. vaihe (20-30 v): isommat yksikkökoot
 - Erillislain nojalla suuralueet huolehtimaan alueen vesihuollosta
 - Kansallinen sääntelyviranomainen
 - Vaatimus laatujärjestelmästä
 - Yhteisesti kerätty tutkimus- ja kehittämisraha

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

7

8

9

Organisointi ja ohjaus

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Tavoitetaso

- Kunta on turvannut vesihuoltopalvelut tarkoituksenmukaisella laitosrakenteella, yhteistyöllä tai ulkopuolisilla palveluilla / osaamisella.
- Viranomaisvalvonta ja hallinnonalojen yhteistyö toimii.
- Ala viestii aktiivisesti hyvistä käytännöistä laitosten välisessä yhteistyössä. Muiden kokemukset hyödynnetään.

10

10

Omaisuu den hallinta

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Tavoitetaso

1) Tiedonhallinnan perustaso jokaiselle vesihuoltolaitokselle (VNTEAS 2018), mm.

- Vesimäärien mitta us
- Verkkotiedot paikkatietomuodossa
- Tietojen ylläpito
- Sähköinen raportointijärjestelmä häiriöille

2) Sovitaan yhteinen mittari ja tavoitetaso saneerauksille

- Palvelun keskeytykset (min/as)
- Putkirikot (kpl/100km/a)

3) Verkostojen kunnossapidosta projektin sijaan omaisuuden hallintaprosessi

11

Varautuminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Tavoitetaso

- Laitosten toiminnan taso ja resurssointi on riittävää häiriötilanteiden ehkäisyyn ja niissä toimimiseen
- Varautumissuunnitelmat on tehty yhteistyössä viranomaisten kanssa
- Suunnittelussa on käytössä uusin tieto kriittisistä ilmastoparametreista
- Tilanteita on harjoiteltu

12

Kansainvälisyys, bio- ja kiertotalous, digitalisaatio

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Tavoitetaso

- Vesialan yritykset hyödyntävät vesihuoltokentän osaamista vientihankkeissaan
- Valtio edistää kokeiluympäristöjen kehittämistä uuden teknologian kansallisten referenssien saamiseksi
- Vesihuollon mahdollisuudet bio- ja kiertotaloudessa on hyödynnetty ja otettu käyttöön
- Vesihuoltotoiminta hyödyntää aktiivisesti uusinta tekniikkaa, joka tuottaa lisäarvoa

13

13

Kansallinen vesihuoltouudistus

- Kannustetaan alan toimijoita rohkeuteen ja oma-aloitteiseen uudistumiseen: rakennemuutokseen, yhteistyöhön ja ulkopuolisten palveluiden käyttöön
- Luodaan yhdessä vesihuoltokentän kanssa yhteinen ymmärrys kestävän vesihuollon kriteereiksi
- Edistetään yhteistyöhankkeita
 - Osaamiskeskukset ja niiden verkostot
 - Innovatiiviset hankinnat, kokeilut ja testausympäristöt
 - Digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen
- Viestitään aktiivisesti onnistumisista, tehdään keskustelun avauksia, innostetaan alaa uudistumaan
- Selvitetään lainsäädännön muutostarpeet ja kehitetään valvonnan käytäntöjä

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

14

14

Kansallinen vesihuoltouudistus - valmistelun eteneminen

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

Käynnissä mm.

- Yhteiset tunnusluvut avuksi vesihuoltolaitosten vertailuun
 - Tulossa osaksi uutta vesiaiheista verkkopalvelua www.vesi.fi
- Toimintamalli vesihuoltolain valvonnan kehittämiseksi
- Vesiverkkotiedon digitalisointi – hanke 2019-2021
- Ohjelmavalmistelu jatkuu
 - Yhteistyössä mukana MMM, STM, YM, Suomen Kuntaliitto, VVY, SVOSK, HSY Vesi
 - Alueelliset tilaisuudet

15

15

Tavoitteena hallittu muutos - ei ongelmien kautta

#vesihuolto2019, @MinnaHanski, @mmm_fi

16

16